

Oppsummering HT storfe i 2018

Generelt

Administrasjonen i Helsetjenesten for storfe (HT storfe) flyttet den 1.1.2018 fra TINE til Animalia og Harald Holm og Åse Margrethe Sogstad har det siste året ledet arbeidet i HT storfe. Omlegging og innkjøring tok en del tid i 2018. Det går mye tid på å besvare henvendelser fra veterinærer, produsenter, klauvskjærere, rådgivere og ulike etater. De fleste av aktivitetene i Handlingsplanen for 2018 er gjennomført og det refereres til denne for detaljer.

Samarbeidsråd 2018

TYR: Oddbjørn Flataker med vara Kristian Heggelund

TINE: Johnny Ødegård med vara Harald Volden

GENO: Mari Bjørke

KLF: Ida Mathisen

Q: Geir Vestly

NORTURA: Rolf G Fjeldheim, Asgeir Svendsen overtar denne rollen i 2019

ANIMALIA: Ola Nafstad

Samarbeidsrådet hadde to møter i 2018.

Arbeidsutvalg 2018

TYR: Kristian Heggelund

TINE: Anne Cathrine Whist

GENO: Knut Ingolf Dragset

KLF: Ida Mathisen

Q: Heidi Stenseng

NORTURA: Asgeir Svendsen

ANIMALIA: Harald Holm og Åse Margrethe Sogstad

Arbeidsutvalget hadde tre møter i 2018 hvorav ett var skype-møte

Prioriterte områder i 2018

- Drive Kontrollprogrammet for virussjukdommene BRSV og BCoV
- Tilby kurs og opplæring av klauvskjærere, bidra til at alle storfebesetninger har tilbud om oppfølging av klauvhelse
- Iverksette tiltak for å dokumentere forekomst og redusere spredning av smittsomme klauvsjukdommer
- Informere om og initiere tiltak som sikrer effektivt smittevern i storfeholdet, inkludert tiltak for smittefri livdyrhandel
- Informere om rutiner og tiltak som kan redusere forekomsten av dødfødsler i storfeproduksjonen (utsatt til 2019)
- Jobbe for å dokumentere og forbedre dyrevelferd

Kontrollprogrammet

Harald Holm har vært ansatt som prosjektleder i Kontrollprogrammet for BRSV og BCoV siden 1.1.2016. Målet for Kontrollprogrammet er å redusere smittespredning og forekomst av de to virusene. I 2018 er følgende tiltak prioritert: Informasjon mot produsenter og veterinærer, øke antallet

produsenter som sender inn prøve for å få status, implementere smittevernarbeidet i kontrollprogrammet ved å gjøre livdyromsetningen mer smittesikker.

Kontrollprogrammet har kjørt en stor kampanje i høst for å få status for BRSV og BCoV i flest mulig besetninger. For 2018 er tallet nesten 7000 besetninger mot 3600 året før. I forbindelse med kampanjen har det vært svært mange henvendelser fra veterinærer og bønder.

HT storfe har forberedt prøvetakingskampanje i Kontrollprogrammet. Arbeidet organiserte vi sjøl istedenfor å sette det bort til Biobank. Det gjør at vi sendte ut prøvemateriell til alle storfebøndene for samme pris som vi sendte ut til kun ammekuprodusentene i 2017. Det er brukt anslagsvis 30 timer på denne organiseringen.

Resultatene viser fortsatt framgang når det gjelder spredning av begge virusene. For BRSV er utbredelsen halvert og for BCoV er det god framgang, men noe mindre. Antall tilfeller av mistanke om sjukdom som er meldt inn til Tines beredskapstelefon er mer enn halvert i november og desember 2018 sammenliknet med de samme månedene i 2017.

Antallet helsestorfesetninger er sterkt økende. Antallet nærmer seg 300 besetninger ved utgangen av 2018. Det er fortsatt et ønske om å få langt flere. Det er en del arbeid med å drifte dette systemet.

Helsetjenesten for storfe har fra 1.november gått inn i TINEs beredskapsvakt to dager pr uke, og varsler nå saker som omhandler BRSV og BCoV.

Publikasjoner

En artikkelserie om smittevern med fokus på digital dermatitt ble avsluttet i 2018. Serien besto av fire artikler og ble publisert i Buskap, Praksisnytt, Bondevennen og Helsetjenesten for storfe sin spalte i Norsk veterinærtidsskrift.

HT storfe er førsteforfatter eller medforfatter på flg publikasjoner i Buskap: "Tenk smittevern også i beitesesongen", "Råmjølk er avgjørende", "Råmjølkskvalitet hos norske mjølkekyr", «Velferd hos storfe på agendaen», "Få god oversikt over klauvhelse", "Digital dermatitt - på fremmarsj i norske fjøs", "Dypstrø i liggebåser - bedre dyrevelferd", "Informasjon om livdyrattest", "Tilrettelegging for klauvskjæring". Flere av disse artiklene er også publisert i Tyr-magasinet og Praksisnytt.

I buskap er det også publisert "Kvartalsrapporter med Status i Kontrollprogrammet", "Prøvetakingskampanje høst 18", "Troms og Finnmark fritt for BRSV", "Vi ønsker at du tar prøve i din besetning", "Prøvetaking".

Praksisnytt: "Informasjon om livdyrattest", "Tilrettelegging for klauvskjæring på gården", "Questback til praktiserende veterinærer - oppsummering".

Bondevennen: "Helmjølk er bra for kalven!" i samarbeid med TINE-rådgivere

Følgende artikler er revidert og lagt på <http://animalia.no>: "Desinfeksjon, vask, spyling og lokalbehandling av klauver" og "Tilrettelegging for klauvskjæring"

Go'Mørning: "Klauvdata – en viktig utvidelse av dyrehelseportalen", "Hvordan spres smittsomme sjukdommer seg?". "Hvordan få til smittesikker utlasting på gården?"

Nyhetsbrev til veterinærer har hatt med følgende stoff: "Aksjon prøvetaking en suksess", «Prøvetakingskampanje for status BRSV og BCoV», "Status for Kontrollprogrammet", "Oppsummering av Questback til veterinærer".

Vinkelsliper'n, nyhetsbrev til medlemmer i Norsk klauvskjærerlag, er sendt ut to ganger.

HT storfe har hatt flere tekster i HT – spalten i Norsk veterinærtidsskrift.

HT storfe har vært medforfatter på en vitenskapelige artikkel: "Invited review: Genetics and claw health: Opportunities to enhance claw health by genetic selection. Heringstad et al. Journal of Dairy

Science og «Salivary IgG levels in neonatal calves and its association to serum IgG: An observational study” Johnsen et al.

Utarbeidelse av materiell

Det er produsert et faktaark om avliving av storfe på gården. Livdyrattesten er revidert og det er publisert informasjon om bruken i diverse aktuelle medier. Utarbeidet “issues-dokument” for relevante dyrevelferdsområder hos storfe.

Kurs

Alle helsetjenestene har arrangert obduksjonskurs.

HT storfe har arrangert 2 ukers sertifiseringskurs for klauvskjærere med 9 deltakere hvorav 7 ble sertifiserte. HT storfe har assistert arrangement av nybegynnerkurs i klauvskjæring. Det ble også arrangert instruktørkurs klauvskjæring i samarbeid med Norsk klauvskjærerlag og NMBU veterinærhøgskolen i forbindelse med avholdelse av fagsamling og årsmøte for Norsk klauvskjærerlag som også ble organisert og arrangert av HT storfe.

HT storfe har bidratt i utarbeidelse av Dyrehelsekurs inkludert smittevernplaner.

Forelesninger og presentasjoner

Smittevern møter for ammeku- og mjølkeprodusenter på Alvdal, i Orkdal, på Støren, i Oppdal, på Tretten, på Herland, Rudshøgda, Lygna, Gol og Vestfossen (produsenter på dag og veterinærer på kveld). Kurset «Smittsomme storfesjukdommer og smittevern» har vært holdt 2 ganger i Agder og 2 ganger i Rogaland. Også her ble det kombinert med møter for praktiserende veterinærer.

Vestenfjeldske veterinærforening om smittsomme klauvsjukdommer

Veterinærstudenter NVH om kontrollprogrammet, smittevern og sjukdomsbekjempelse.

KSL revisorer om løsninger og gode rutiner for smittevern.

Tomb Jordbruksskole om smittsomme storfesjukdommer og smittevern.

Husdyrfagstudenter Jønsberg om klauvhelse, kalvehelse og smittevern

Interregionalt Forum i Mattilsynet om digital dermatitt

Lameness Research Network i Billund, status handlingsplan DD

Epidemiologiseminar NMBU vet

Parasitter og smittsomme klauvsjukdommer for øko-rådgivere i TINE

Livdyrhandel og klauvhelse for TINE-veterinærer

Retningslinjer for smittesikker livdyrhandel

Grappa som arbeider med “smittesikker livdyromsetning” er snart klare med retningslinjene.

Utviklingsarbeid på elektronisk livdyrattest og å få klauvregistreringer inn i DHP gjør at retningslinjene som grappa skal komme med ikke blir helt ferdigstilt i denne omgang.

Handlingsplan digital dermatitt

Det er etablert en handlingsplan for å redusere spredningen av digital dermatitt. Mange aktiviteter er videreført / initiert, hvorav de mest ressurskrevende er nyutvikling av klauvskjærerprogram (nordisk samarbeid) og mottak av klauvdata i dyrehelseportalen (DHP) inkludert beregning av “klauvstatus” basert på klauvskjæringsrutiner og forekomst av digital dermatitt og klauvspalteflegmone.

Se detaljer i vedlegg.

Handlingsplan dyrevelferd storfe

Det ble etablert ei gruppe sammensatt av representanter fra næringa som skal jobbe med å få på plass næringas handlingsplan for dyrevelferd i 2019. Arbeidet er godt i gang og vil legges frem i samarbeidsrådet i april 2019.

Andre oppgaver og prosesser

HT storfe er fortsatt sekretær i Norsk klauvskjærerlag.

HT storfe har kommet med innspill til terapianbefalinger for antibiotiske midler.

HT storfe har ansvar for opptrykking av Helsekort og revidering av disse. Hamar Media distribuerer Helsekort.

<http://storfehelse.no> har vært HT storfes internettside. I 2018 er alt aktuelt stoff flyttet over til <http://animalia.no> Det er behov for å systematisere, revidere og tilpasse stoffet. Det er etablert nettbutikk på storfe og aktuelt materiell er flyttet fra TINE/Ås.

Forskningssamarbeid

“Digital dermatitis – a contagious foot disease threatening animal welfare” HT storfe sitter i prosjektgruppa

Søknad om prosjekt på storfe beiteparasitter ble innvilget, med økonomisk støtte fra Animalia.

“BoviPar” HT storfe sitter i prosjektgruppa.

Pilotprosjekt luftveissjukdommer med fokus på bakterielle årsaker, inkl Mycoplasma bovis, er gjennomført. Søknad om forskningsprosjekt utarbeides og sendes i 2019 med lovnad om økonomisk støtte fra Animalia (ansvar NMBU/VI)

HT storfe støttet innsendelse av søknad “New positive welfare indicators in dairy calves- Indicalf” Prosjektet fikk ikke innvilget midler i 2018. Ny søknad utarbeides og sendes i april 2019.

HT storfe har initiert to fordypningsoppgaver for veterinærstudenter. En som omhandler dødfødsler (hovedveileder Adam Martin, NMBU) og en med fokus på kasuistikker i besetninger med digital dermatitt (hovedveileder Terje Fjeldaas, NMBU).

Egen oppdatering

World buiatrics conference i Japan

Har besøkt besetninger med uteoppstalling av kalv

E-kurs om kalvesignaler og klauvsignaler (Vetvice)

Dyrevelferdsseminar i København, dyrevelferdsseminar Landbrukssamvirket og Mattilsynet.

Det er i 2018 gjort et arbeid for å samle informasjon om klauvspylere, midler i disse og midler som hevdes å være “tørr-desinfiserende, fuktabsorberende og ammoniakknøytraliserende”.